

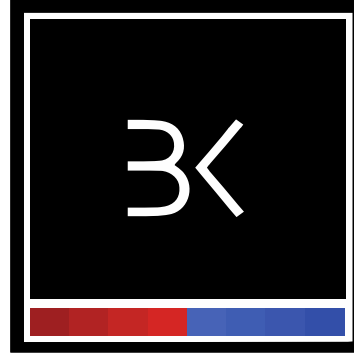
Burcu Kösem
EKONOMİ - FİNANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

CORONA-EKONOMİ BÜLTENİ

20 Ağustos / 2021

Bu rapor; Covid-19 virüsünün dünya ekonomilerinde yarattığı ekonomik krizi, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtmaya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

Beklenenden Çabuk Düşen Kabil ve Taliban Dönemi

- ❑ Bu hafta dünyanın gözü Afganistan'a çevrildi. 20 yıldır Afganistan'da bulunan ABD gücünün bir anda ülkeden ayrılması ve ardından neredeyse birkaç gün içinde Taliban güçlerinin başkent Kabil'i ele geçirmesi ile sonuçlanan süreç kaotik sahnelere neden oldu...
- ❑ Kapak fotoğrafı yapmaktan tereddüt ettiğimiz Amerikan uçağından yere çakılan insan bedenleri ve geride kalan halkın ölüm ve açlık riski ister istemez duyguları harekete geçiriyor.
- ❑ Konunun politik boyutundan ziyade insani boyutuna değinecek olursak, dünyanın ekonomik ve sosyal olarak sürdürülebilir olmaktan çok uzak ve coğrafyanın gelişen teknolojiye rağmen kader olmakta ısrar ettiği, ettirdiği bir düzlemde olduğumuzu söyleyebiliriz.
- ❑ Taliban gücünün Afganistan'ı ele geçirmesi ile ABD 9,5 milyar\$'lık, IMF ise 500 milyon\$'lık rezervi, uluslararası çapta Taliban'ı tanımadığı için dondurdu.

Göç Sorunu Yine En Önemli Gündem!

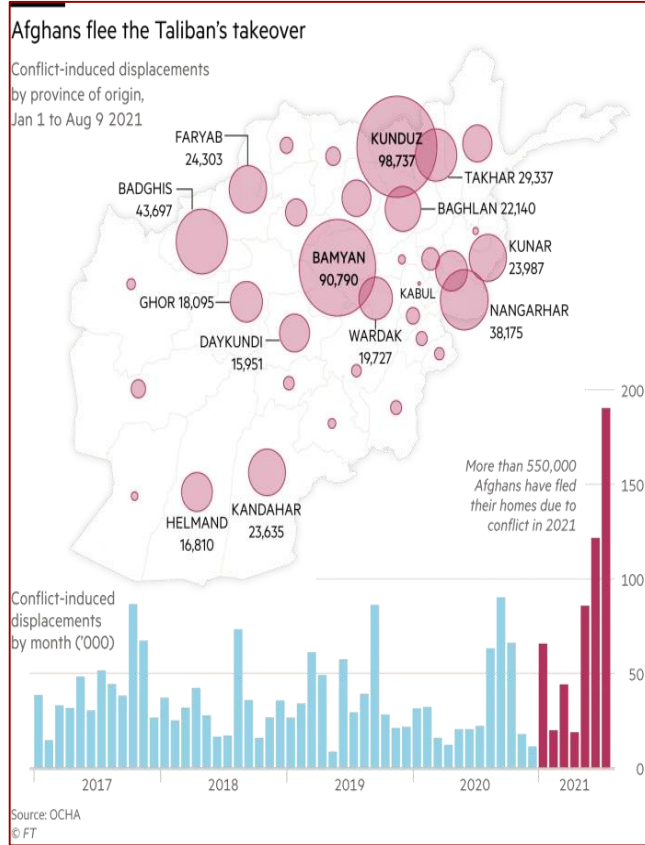
- ❑ Ülkemizde bir süredir İran sınırından devam eden kaçak Afgan göçü tartışılıyor idi.
- ❑ Ardından AB göçmen fonundan Afgan mültecilere bir fon ayrılıp ayrılmayacağı gündeme gelmişti ancak Euronews Türkçe'ye konuşan AB kaynakları hali hazırda teklif edilmiş olan 3,5 milyar euroluk fonun Türkiye için mülteciler konusunda tek destek paketi olduğunu kaydetti.
- ❑ Yine Afgan mültecilere dair Biden ile bir anlaşma olduğu konusu tartışıldı ve bu haber de «ABD'nin Ankara Büyükelçiliği'nce ABD Başkanı Joe Biden ile Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan arasında Afgan mülteciler ya da göçmenler konusunda 'anlaşma' veya 'pazarlık' yapıldığına dair iddiaların asılsız olduğu açıklaması ile aydınlığa kavuşmuş oldu.
- ❑ Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün Ağustos 2021 rakamlarına göre, bu yıl 29 bin 118 Afgan düzensiz göçle Türkiye'ye geldi. Bu sayı 2019'da 201 bin 437, 2020'de ise 50 bin 161 idi.
- ❑ 2018'de 100 bin 841, 2017'de 45 bin 259, 2016'da 31 bin 360, 2015'te 35 bin 921, 2014'te 12 bin 249 Afgan Türkiye'de yakalandı.
- ❑ BM verilerine göre, 120 binden fazla Afgan vatandaşı, Türkiye'de ikamet ediyor.

Göç Sorunu Yine En Önemli Gündem!

- ❑ Dünyada göçmen krizi olarak tanımlanan kavram, AB vatandaşı olmayan ve çoğunluğu Müslüman olan kesimin iç karışıklıklar, sosyal ve ekonomik nedenler ile AB sınırlarına yerleşmesini ifade eder.
- ❑ United Nations High Commissioner for Refugees raporuna göre Ocak 2015 ve Mart 2016 arasında, Akdeniz yoluyla 1 milyon sığınmacı Avrupa'ya giriş yaptı. Giriş yapanlar arasında en fazla bulunan ırklar Suriyeli (%46), Afgan (%20.9) ve Iraklı (%9.4) bulunmakta.
- ❑ Türkiye'de ise AB üyesi olmamasına karşın geçiş noktası olması ve göçmen kabulü standartları görece kolay olması nedeni ile sadece Suriye'den gelen ve kayıtlı olan mülteci sayısı temmuz 2021 rakamlarına göre 3,6 milyon ancak bu sayının çok daha üzerinde göçmen barındırdığı bilinmekte..

Göç Sorunu Yine En Önemli Gündem!

- ❑ Financial Times, «Avrupalı Liderler, Afgan Mülteciler ile 2015 Göçmen Krizinin Tekrarından Korkuyor» başlıklı yazısında;
- ❑ Afganistan'daki son gelişmeler ile ilgili olarak; çoğu Avrupa ülkesi kendi orduları, konsoloslukları ya da kuruluşlarına bağlı çalışmakta olan az sayıda göçmeni ülkelerine kabul ettiğini ve daha fazlasını almamak için teyakkuzda olduğunu yazmış.
- ❑ Almanya, 2015-16'da sınırlarını savaştan ve yoksulluktan kaçanlara açmıştı. Bu durum, Almanya Şansölyesi Angela Merkel'in yurtdışında takdir görmesini sağlarken yurtiçinde ise siyasi olarak zarar görmesine ve aşırı sağın yükselmesine neden olmuştu. 26 Eylül'deki seçimlerin ardından görevi bırakacak olan Merkel, AB'nin sığınmacıları kabul etmeyi düşünmeden önce Afganistan'a komşu ülkelerde mültecilerin güvenliğinin sağlanması gerektiğini söylüyor.

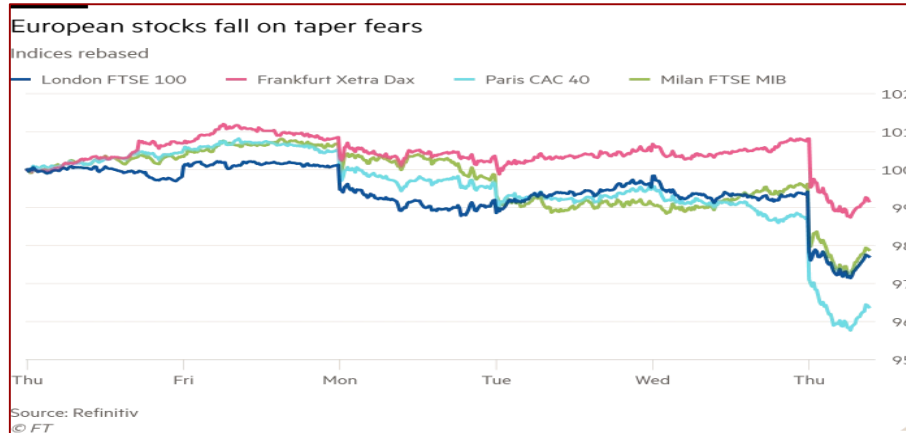
TCMB Borç Verisi Revizyonu

- ❑ TCMB, bu hafta IMF gibi kurumlardan aldığı danışmanlıklar ile borç verilerinde teknik düzeyde ve uluslararası standartlarda kullanılan bir dizi revizyon gerçekleştirdi.
- ❑ Revizyon ile beraber mayıs 2021 itibari ile;
  - Kısa Vadeli Dış Borç 25,7 milyar ABD doları azalarak 144,9 milyar ABD dolarından 119,2 milyar ABD dolarına,
  - UYP net pozisyon açığı 33,6 milyar ABD doları azalarak 327,8 milyar ABD dolarından 294,2 milyar ABD dolarına,
  - Firmaların Net Döviz Pozisyon Açığı ise 37,0 milyar ABD doları azalarak 168,6 milyar ABD dolarından 131,6 milyar ABD dolarına geriledi.

Küresel Büyümede Momentum Kaybı

- ❑ Küresel ekonomide iki tür veri piyasalarda etkinliğini koruyor; ilki delta varyantı endişeleri ile Çin'in 0 vaka politikasına göre tedarik zinciri ve ekonomide görülen yavaşlama (momentum kaybı)
- ❑ Diğer ise ABD merkez bankası FED'in tapering (tahvil alımı yavaşlatma) konusu, bu hafta açıklanan FED tutanaklarında; bankanın iki hedefinden biri olan tam istihdama ulaşmada sıkıntı olmadığı ve diğer bir kriter olan enflasyonun da şu anda geçici olduğu ve belli bir noktadan sonra enflasyon hedefine ulaşılacağını bildirildi. Ardından ise tapering'e başlanması için bir takvim oluşturulduğu belirtildi.
- ❑ Halihazırda tutanak öncesi ABD borsalarında düzeltme satışları vardı ancak açıklamalar sonrası Avrupa hisseleri tapering korkusu ile düşüşe geçti:

Küresel Büyümede Momentum Kaybı & Türkiye

- ❑ Türkiye özelinden küresel gelişmelerin yansımalarına baktığımızda;
- ❑ Tapering konusu ve dolar endeksinin yükselmesinin daha doğrusu küresel risk iştahının düşmesinin genel anlamda gelişen piyasalara para çıkışı anlamında olumsuz etkisi olacak iken Türkiye’de zaten yabancı portföy alımının yeterince düşük olduğunu hatta bu nedenle FED etkisinin çok fazla olmayacağı düşünülüyor:
- ❑ Yabancılar Türk varlıklarını son 3 yıldır portföylerinden çıkarmaya devam ederken 2020 yılında ise Türkiye’den tüm zamanların en büyük yabancı yatırımcı çıkışı yaşandı. Yabancı salgın yılında 5 milyar dolarlık tahvil ve 4,2 milyar dolarlık hisse satarak toplamda 9,2 milyarlık Türk varlığı satışı gerçekleştirmiş oldu.

Küresel Büyümede Momentum Kaybı & Türkiye

- ❑ Türkiye özelinden küresel gelişmelerin yansımalarına baktığımızda;
- ❑ Gerek Çin –ABD ticaret savaşları gerekse de pandeminin yarattığı zorlu navlun koşulları ve delta varyantının Çin ve Uzakdoğu’da yarattığı kapanmalar ihracatımıza olumlu şekilde yansımış bulunmakta.
- ❑ ABD’nin Almanya’dan sonra Türkiye için ikinci ihracat pazarı olması bu durumu gösteriyor.

EN FAZLA İHRACAT YAPILAN 10 ÜLKE									
Ülke	YIL			Ocak-Temmuz			Temmuz		
	Bir Önceki Döneme Göre Değişim Oranı (%)			Değişim Oranı (%)			Bir Önceki Yıla Göre Değişim Oranı (%)		
	2019	2020		2020	2021		2020	2021	
Almanya	16.617	15.979	-3,8	8.552	10.827	26,6	1.455	1.441	-1,0
Genel İçindeki Payı (%)	9,2	9,4	-	9,5	8,9	-	9,8	8,8	-
ABD	8.971	10.183	13,5	5.555	7.817	40,7	938	1.044	11,3
Genel İçindeki Payı (%)	5,0	6,0	-	6,2	6,4	-	6,3	6,4	-
İngiltere	11.279	11.236	-0,4	5.418	7.228	33,4	962	983	2,2
Genel İçindeki Payı (%)	6,2	6,6	-	6,0	6,0	-	6,5	6,0	-
İtalya	9.753	8.083	-17,1	4.234	6.277	48,3	632	803	27,1
Genel İçindeki Payı (%)	5,4	4,8	-	4,7	5,2	-	4,2	4,9	-
İspanya	8.139	6.683	-17,9	3.417	5.174	51,4	627	783	24,8
Genel İçindeki Payı (%)	4,5	3,9	-	3,8	4,3	-	4,2	4,8	-
İrak	10.223	9.142	-10,6	4.808	5.664	17,8	733	772	5,4
Genel İçindeki Payı (%)	5,7	5,4	-	5,3	4,7	-	4,9	4,7	-
Fransa	7.946	7.195	-9,4	3.732	5.109	36,9	693	564	-18,6
Genel İçindeki Payı (%)	4,4	4,2	-	4,1	4,2	-	4,7	3,4	-
Hollanda	5.762	5.195	-9,8	2.894	3.751	29,6	484	533	10,1
Genel İçindeki Payı (%)	3,2	3,1	-	3,2	3,1	-	3,3	3,2	-
İsrail	4.464	4.704	5,4	2.484	3.359	35,2	403	458	13,6
Genel İçindeki Payı (%)	2,5	2,8	-	2,8	2,8	-	2,7	2,8	-
Rusya Federasyonu	4.152	4.507	8,5	2.356	3.051	29,5	408	418	2,4
Genel İçindeki Payı (%)	2,3	2,7	-	2,6	2,5	-	2,7	2,5	-
İlk 10 Ülke Toplamı	87.305	82.906	-5,0	43.450	58.258	34,1	7.335	7.798	6,3
Genel İhr. İçindeki Payı (%)	48,3	48,9	-	48,3	48,0	-	49,3	47,5	-
GENEL TOPLAM	180.833	169.638	-6,2	89.949	121.358	34,9	14.891	16.413	10,2

2021 YILI İHRACAT RAPORU

Küresel Büyümede Momentum Kaybı & Türkiye

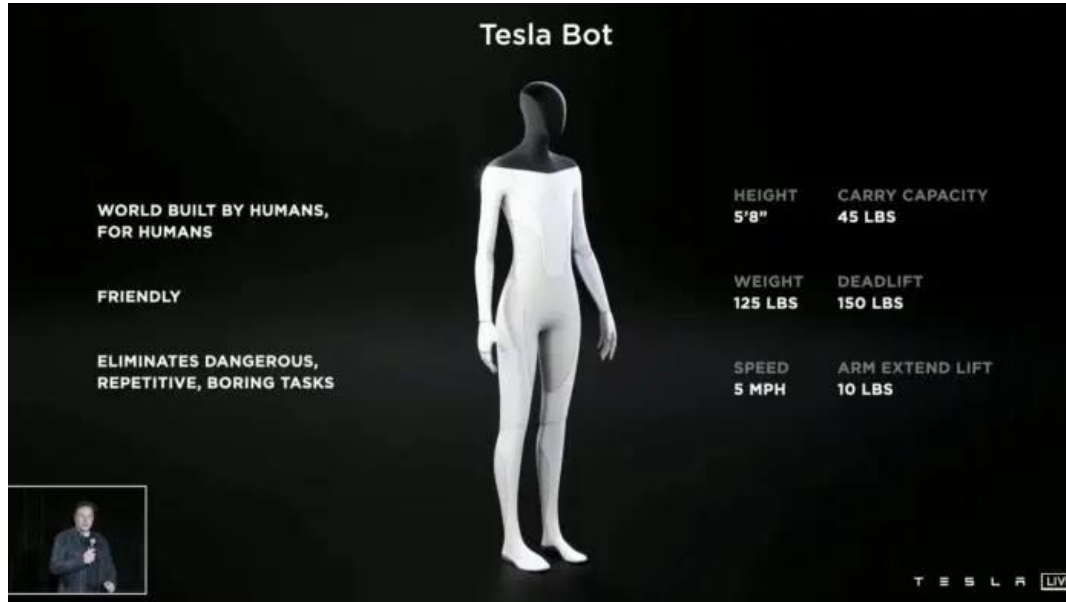
- ❑ Türkiye özelinden küresel gelişmelerin yansımalarına baktığımızda;
- ❑ Tedarik zinciri ve üretimdeki dar boğazlar hammadde sıkıntısı yaratmakta bu da hem üretim hem de ihracatı olumsuz yönde etkilemektedir.
- ❑ Bu duruma ek olarak enerji ithalatçısı olan ülkemizde petrol başta olmak üzere emtia fiyatlarındaki dalgalanmalar var olan yüksek enflasyona bir de küresel kaynaklı enflasyon riski taşımakta..
- ❑ Söz konusu riskler Türkiye'nin iç ekonomik verileri yani yüksek enflasyon, işsizlik ve cari açık ile birleştiğinde zor bir süreci ortaya koymaktadır.
- ❑ Ancak yıllık elektrik tüketiminin %11 düzeyinde, sanayi üretiminin temmuz ayında yıllık 23,9 olarak gerçekleşmesi ve turizm ile hizmet sektörünün de geçen yıla göreceli olarak iyi gidiyor olması ile Türkiye'nin yaklaşık %6-7 düzeylerinde büyümesi beklenmekte.
- ❑ Verilerde ve mb gibi kurumlarda şeffaflık ve istikrarın da sağlanması ve TCMB nin de enflasyon raporunda belirttiği üzere politika faiz oranının enflasyon üzerinde tutulması ile belli bir istikrar noktasına gelineceği ve yabancı sermaye akımlarının çekilmesi olası olacaktır.

Kamu İhale Kurumu'ndan yerli malı hamlesi

- ❑ Dünya gazetesinin bu haberi ihale yasasını ilgilendirmesi nedeni ile oldukça önemli.
- ❑ Kamu İhale Kurumu, alım ihalelerinde yerli malı teklifini zorlaştıran hatta engelleyen şartnameler hazırlandığı şikayetlerini gidermek için harekete geçti.
- ❑ Başta “marka, firma tarifi” şeklinde şartnamelerin hazırlanmasını önlemek üzere bir dizi mevzuat değişikliğine hazırlanan Kamu İhale Kurumu, sanayicilere yazı göndererek, bu konuda önerilerini hazırlamalarını istedi.
- ❑ Kurum gönderdiği yazıda, mal alımı ihalelerinde şartnamelerin hazırlanma şart ve kurallarına yönelik bilgi verdi. Sanayicilere gönderilen formla yerli malı kullanımını engelleyen, zorlaştıran hususların hangileri olduğu ve çözüm önerilerinin neler olduğuna yönelik görüş soruldu.
- ❑ Şikayet konuları 4 başlıkta toplandı:
  - Marka veya firma tarifi nasıl azaltılabilir?
  - Şartname hazırlayacak kuruluşlara, teknik ve kaynak olarak neler önerirsiniz?
  - Fiyat dışında hangi unsurlar dikkate alınmalı?
  - Yerli malının kullanımının artırılması konusunda nelere dikkat edilebilir?
- ❑ Bu önerilerin hayata geçmesi ile önemli revizyonların hayata geçeceğini umuyoruz.

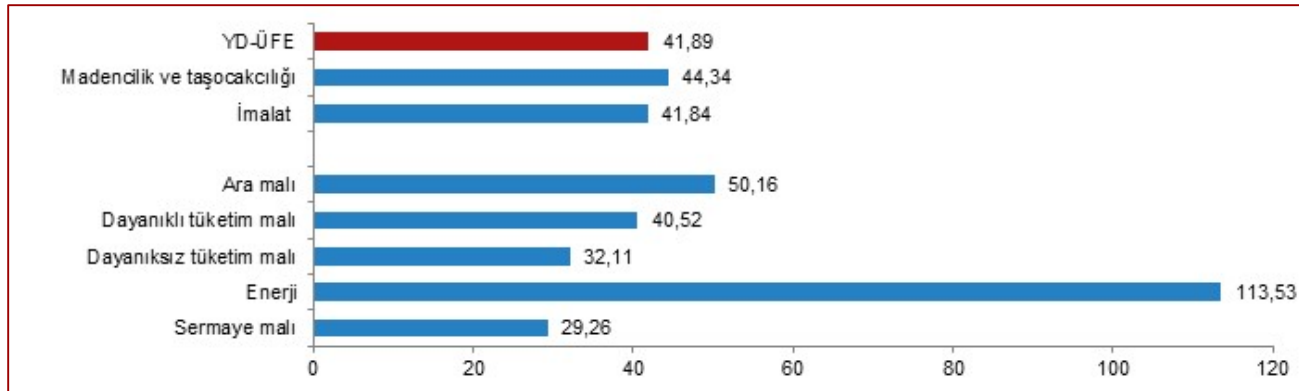
Haftadan Kalanlar..

- ❑ Çin devletinin bir dizi regülasyonları sonrası; teknoloji hisseleri Alibaba önderliğinde düşüş kaydetti..
- ❑ Güney Kore Wonu, TCMB tarafından alım satım konusu yapılan dövizler arasında eklendi. Geçen hafta TCMB ile Güney Kore Merkez Bankası arasında 17,5 milyar liralık (2,3 trilyon Güney Kore wonu) swap anlaşması imzalanmış, yapılan anlaşmanın 3 yıl süreceği bildirilmişti.
- ❑ Tesla CEO'su Elon Musk Tesla'nın gelecek yıl Tesla Bot adında insansı bir robot prototipi geliştireceğini söyledi. Musk "Sensörler ve piller konusunda iyiyiz. Önümüzdeki yıl bir prototipimiz olacak" ifadelerini kullandı.

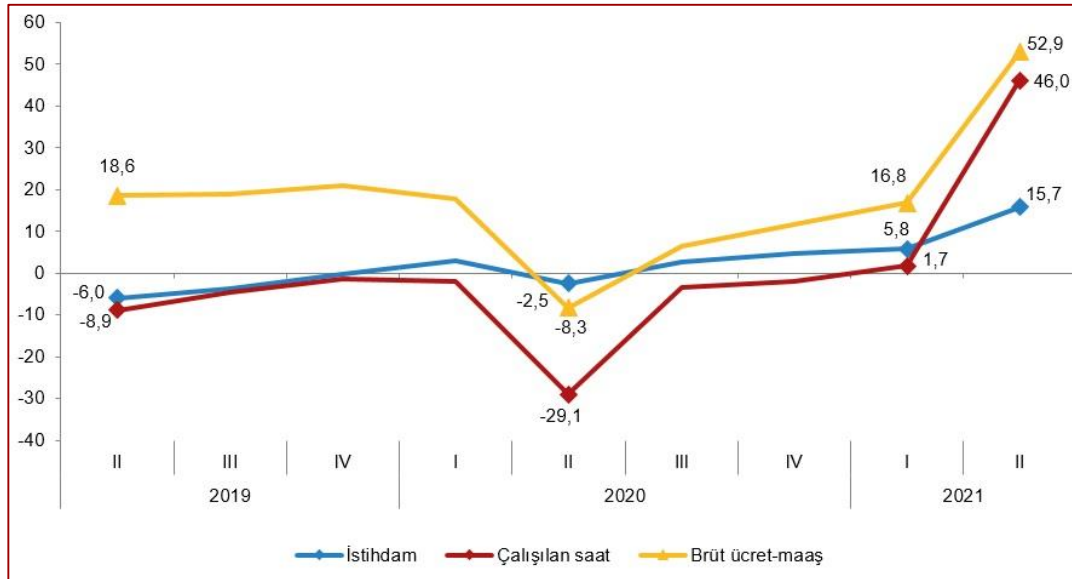
Yurt Dışı Üretici Fiyat Endeksi, Temmuz 2021

- ❑ YD-ÜFE 2021 yılı Temmuz ayında bir önceki aya göre %0,34, bir önceki yılın Aralık ayına göre %20,92, bir önceki yılın aynı ayına göre %41,89 ve on iki aylık ortalamalara göre %36,35 artış gösterdi.
- ❑ Ana sanayi gruplarının yıllık değişimleri; ara malında %50,16, dayanıklı tüketim malında %40,52, dayanıksız tüketim malında %32,11, enerjide %113,53, sermaye malında %29,26 artış olarak gerçekleşti.

İşgücü Girdi Endeksleri, II. Çeyrek: Nisan - Haziran, 2021

- Sanayi, inşaat ve ticaret-hizmet sektörleri toplamında istihdam endeksi, 2021 yılı II. çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %15,7 arttı. Alt sektörler incelendiğinde, endeks; sanayi sektöründe %14,9 arttı, inşaat sektöründe %36,9 arttı, ticaret-hizmet sektörlerinde ise %12,6 arttı.
- Sanayi, inşaat ve ticaret-hizmet sektörleri toplamında çalışılan saat endeksi, 2021 yılı II. çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %46 arttı. Alt sektörler incelendiğinde, endeks; sanayi sektöründe %51,2, inşaat sektöründe %57,5 ve ticaret-hizmet sektörlerinde %40,5 arttı.

Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksi, Temmuz 2021

- ❑ Tarım-ÜFE' de , 2021 yılı Temmuz ayında bir önceki aya göre %1,34, bir önceki yılın Aralık ayına göre %10,42, bir önceki yılın aynı ayına göre %22,80 ve on iki aylık ortalamalara göre %20,72 artış gerçekleşti.
- ❑ Sektörlerde bir önceki aya göre değişim; ormancılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde %0,61, tarım ve avcılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde %1,33, balık ve diğer balıkçılık ürünlerinde %2,54 artış gerçekleşti. Ana gruplarda bir önceki aya göre değişim; tek yıllık bitkisel ürünlerde %0,51, canlı hayvanlar ve hayvansal ürünlerde %0,53, çok yıllık bitkisel ürünlerde %4,26 artış gerçekleşti.

